

LBRIS

We know
books

ACADEMIA ROMANA

VASILE VELISARATU

GALERIA THEODOR PALLADY

BUCURESTI
2023

LBRIS

We know
books

SCENOGRAFIE

Am început scenografia ca regizor tehnic....Abia sosit în București ducându-mă să văd expoziția sculptorului Oscar Han, acesta mă primește fericindu-mă, cum făceau toți de altfel:

„Ce-ți pasă, bogat ești, faci pictură pe poftă, n-ai nevoie de armatori!“...zâmbetul meu a trădat ceva pe care mândria îl ținea ascuns și atunci Han, care era de o sensibilitate și finețe pătrunzătoare, mă și zguduie de umăr: „Ce, parcă n-ai fi de acord cu spusele mele!“ ..„Și acum ce ai de gând să faci? mă întreabă el“
„Am venit la București - i-am răspuns, să caut ceva, să-mi câștig existența mea și a familiei mele, pentru că nu posed nici un fel de bun, mobil sau imobil. ...„

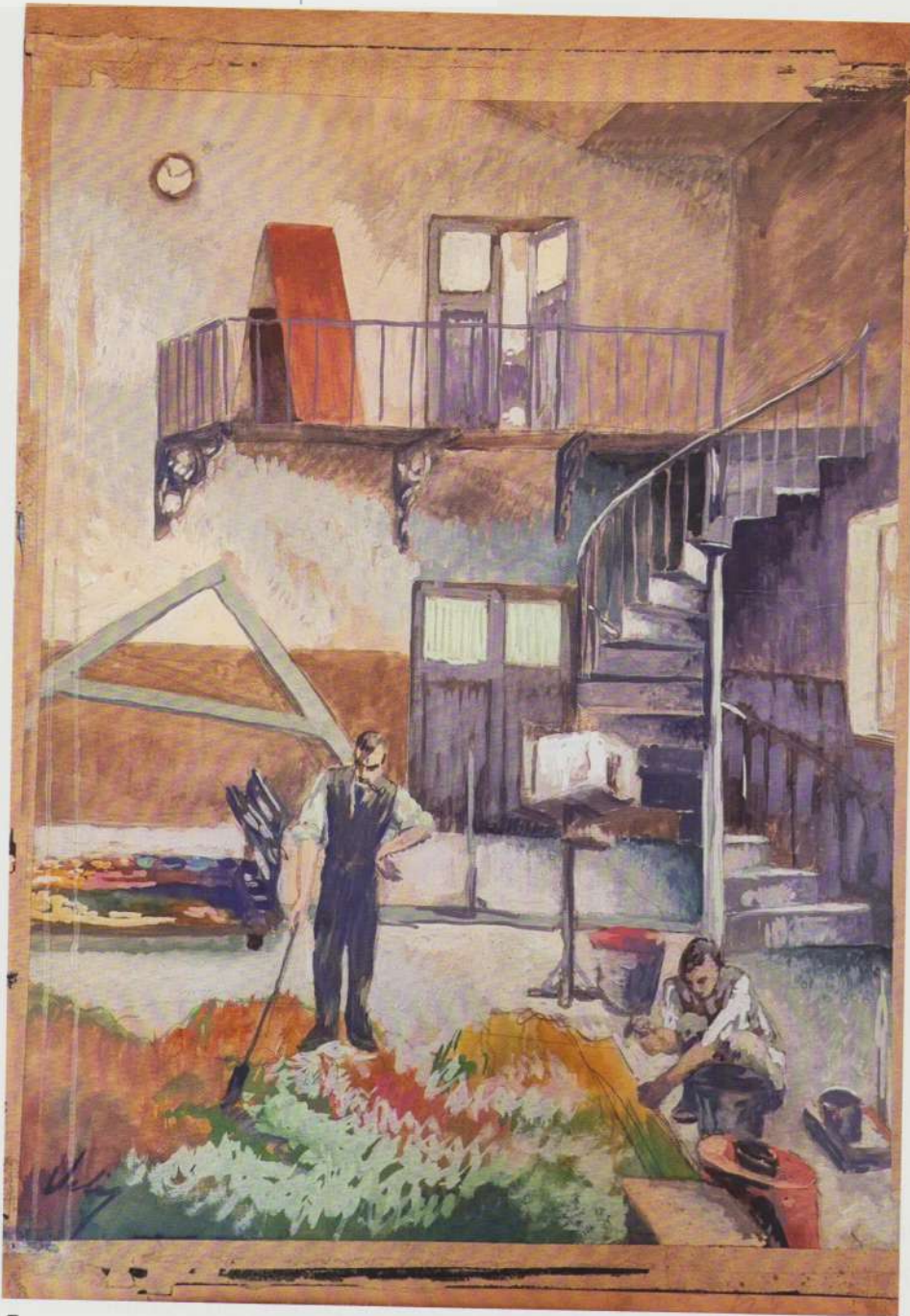
M-a rugat să-i țin locul o jumătate de oră la expoziție și a plecat grăbit. Când s-a înapoiat, mi-a spus că a fost la Teatrul Național și a vorbit cu directorul, Corneliu Moldovanu care căuta un pictor. „Du-te imediat la el, că te așteaptă. Te-am descris cum nu se poate mai frumos!“ , a fost adevărat. Corneliu Moldovan m-a primit cum ai primi un oaspete distins, nu un viitor subaltern pe care-l scapi de la naufragiu. Tot timpul directoratului său nu și-a schimbat atitudinea.

Am început scenografia ca regizor tehnic. Directorul meu de serviciu era Traian Cornescu, alt om cu bună creștere și un echilibru nervos de admirat, pentru că numai așa a putut rezista în teatru..Abia puneam mâna pe pensulă ori bidinea, că mă și întrerupea ori meșterul tâmplar, ori altul, care aveau nevoie de deslușiri, așa că toată ziua nu-mi puteam trage respirația. Cu entuziasmul și tinerețea, le veneam de hac la toate, mai ales că aveam o putere de muncă și un spirit de organizare, care-i făcea pe toți să-mi poarte respect și să-mi știe de frică...În scurtă vreme, ajunseseam factotum. Conduceam toată activitatea tehnică a teatrului, atelierul de machete și decor...Cornescu era încântat că eram îndrăgostit de teatru....

La multe piese pe care le-am montat, am avut nevoie deseori în decor de diferite sculpturi...

Am cumpărat o căruță de pământ de modelaj și într-o zi a fost gata o statuie, nud de trei metri înălțime. A doua zi am adus pe frații Klier - cei mai buni turnători pe atunci - și mi-au făcut negativul în ghips, iar în alte două zile, cu doi oameni pe care i-am învățat, am avut gata statuia din „.papier maché“. Era atât de ușoară că fugea un om cu ea într-o mână.

Intr-o zi, vine la mine în atelier Aristide Demetriad și mă roagă să-i fac câte un basorelief pentru artiștii răposați, Vasile Leonescu și Iancu Niculescu, pentru că sindicatul, al cărui președinte era el, vrea să le pună la mormântul lor la cimitir și nu are fonduri. „Dar bine maestre, îi spun, eu sunt pictor, nu sculptor“.
„Lasă nu te mai scuza, că doar am văzut ce-ai făcut până acum pentru scenă, fă-ni-le dumneata și ți-om fi recunoscători!“

5

Atelierul de pictură al Teatrului Național din București

„Am montat „Iuliu Cezar“ de Coradini care a fost una dintre cele mai grele montări pe scena Naționalului, am realizat, din economie impusă, aproape tot decorul din elemente vechi existente în magazia teatrului. Numai pictura era nouă.....am montat și pictat după schițele mele timp de un an, toate decorurile teatrului Companiei Bulandra - Maximilian - Storin - Iancovescu la Tir, pe chei, lucrând între șase seara și trei, patru dimineața. Acolo am avut ocazia, având oameni care, în afară de o economie crâncenă, îmi acordau toată libertatea din punct de vedere scenografic, să realizez câteva decoruri care au produs aplauze spontane la scenă deschisă, cum a fost „Moartea în vacanță“Pe timpul ultimului directorat al lui Alecu Mavrodi, trebuia să se deschidă stagiunea în toamnă cu piesa „Chemarea Codrului“ de Diamandi. Mi se încredințase montarea și am profitat de o informație că ar fi rămas un excedent bugetar...din 1906 de pe timpul directoratului lui Davilla, Teatrul Național nu a mai făcut nici un costum românesc.. -Nu vreau să am nici un costum vechi din garderobă. Vreau ca totul să fie nou, din cea mai bună calitate, execuție ireproșabilă..(Mavrodi) ...la premieră când s-a ridicat cortina, aproape toate personajele fiind în scenă - așa era tabloul - a apărut ca o friză de mozaic din Ravenna. În secunda următoare, în locul primei replici, a urmat un ropot de aplauze care celor de pe scenă li se părea că nu se mai termina. A fost un joc cald izvorât din acele aplauze....“

ofence
popot

? Adina Iwan
~~Adina Iwan~~
Killy Ghazala
Tautz Sandales

Ultima raga

~~Finest~~

diar

Ballet costume
- purple cream.

Regin Marin

ore
carmet
cream

Servants.
ca. 1750
cu. marlor
c. 1750

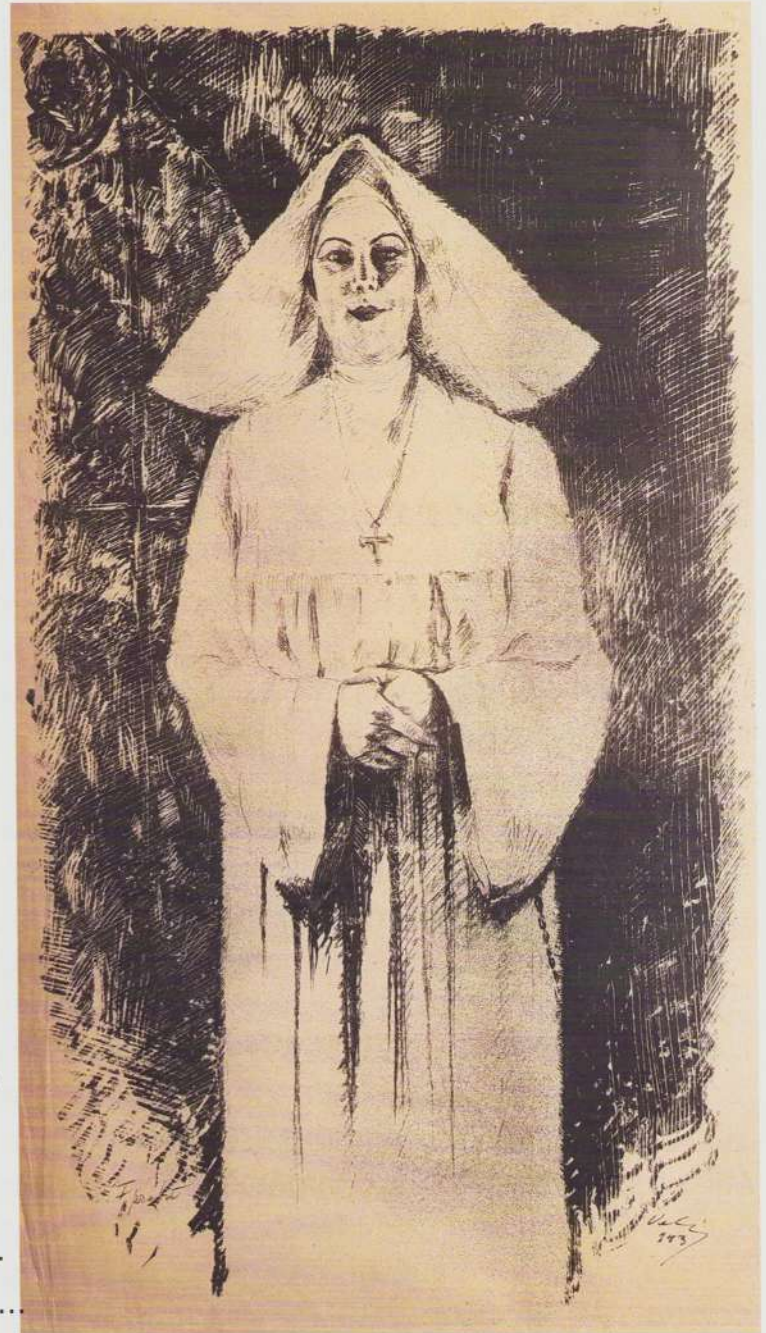
310

160

vidy

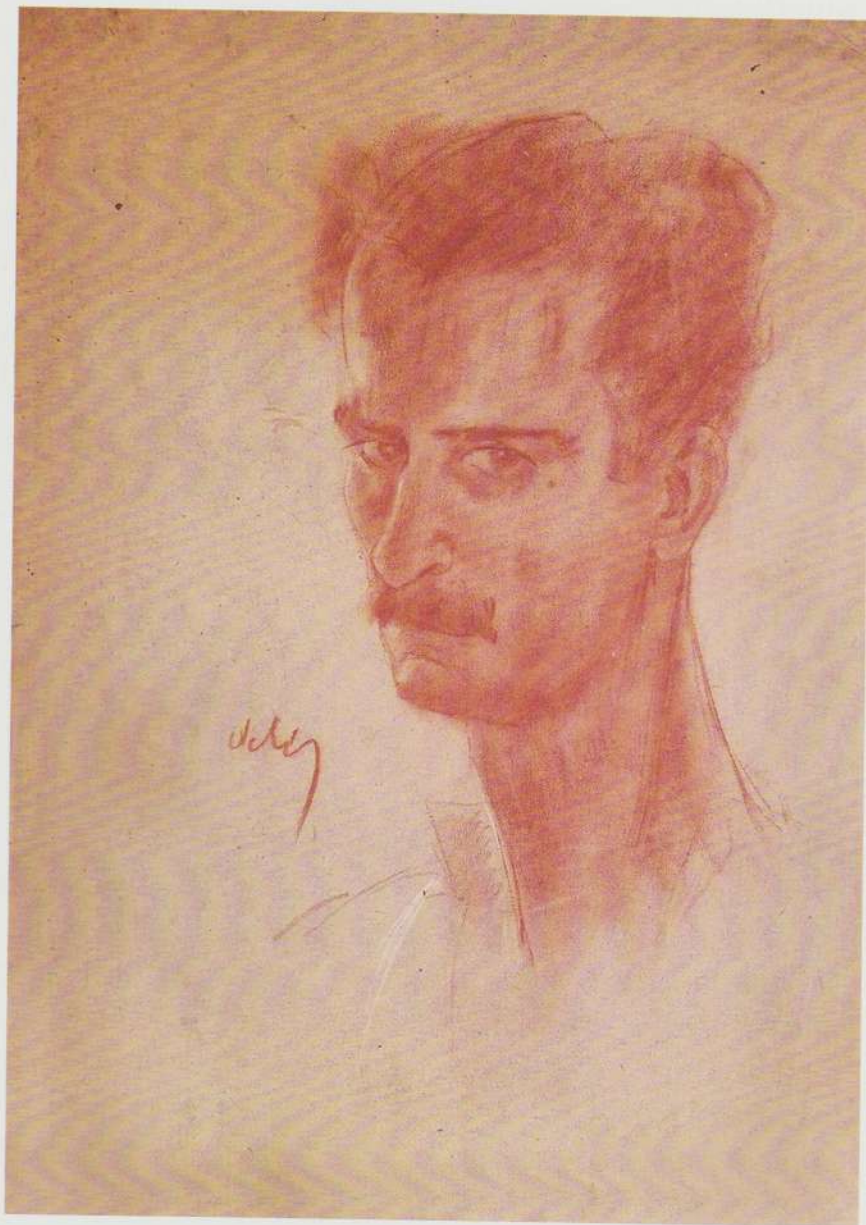

Într-o primăvară, am montat „Dochia”, piesă în versuri de Em. Antonescu, profesor universitar la Drept...Piesa avea multe calități dramatice dar avea păcatul că fusese scrisă în versuri, iar lumea era obosită de piesele istorice în versuri...Decorul din ultimul act, sala tronului lui Decebal...era maiestos redat prin simplitatea masivă și severă a arhitecturii, iar în 1937, la Expoziția Internațională de la Paris, am trimis macheta acestui act la o scară mai mare, la Pavilionul de Scenografie teatrală a țărilor participante.... În teatru am mai montat „Păcală” (actul unu eu, al doilea Cornescu) ..toate costumele au fost schițate de mine. „Păcală” a lui Horia Furtună era o baladă încântătoare și avea tirade care spumau ca cele mai celebre și reușite tirade de teatru.....Am montat apoi o serie de piese de lorga, ca „Fratele păgân” și altele ale căror nume îmi scapă. Odată, în textul unei piese a lui, nu găsesc indicații despre unde se petrece acțiunea...l-am pândit pe lorga la o repetiție și l-am rugat să-mi precizeze decorul actului deoarece nici regizorul Z. Soare nu era în stare să mă lămurească.. „Dar, dragă poți sa-l situezi unde vrei dumneata, nici nu prea îmi aduc aminte de evoluția acțiunii..Ce vrei, eu scriu toate piesele astea în tren, între Văleni și București,,lorga ..In evoluția artei noastre dramatice, am avut și noi Hugo-ii și Dumas-ii noștri care, pe lângă stăpânirea unui meșteșug al construcției dramatice, ușurința de versificare și alte calități literare, au găsit vâna de aur în mina inepuizabilă a folclorului românesc pe care l-au exploatat cu talent. Corifeul cel mai de frunte era Victor Eftimiu care a fost de două ori directorul Teatrului Național..câștigase mare priză la public din cauză că piesele lui sunt teatrale și spectaculoase ... Literatura e una și teatrul e altceva.

„In septembrie, m-a chemat Victor Ion Popa la București să fac pentru Serbia o expoziție a Fundațiilor Regale cu expunere tot în diorame, dar în alt stil decât cele ce făcusem până atunci.....În trei săptămâni, am lucrat câteva zeci de diorame compoziționale, cu peste o mie de personaje din siluete de placaj, în trei planuri și fundal. Tot farmecul îl făcea armonia de culoare dar toate se sprijineau pe o anecdotică,,,,.În iarnă a trebuit să lucrez încă zece diorame de câte un metru cub, care împreună cu cele ce fuseseră la Paris să constituie o parte a unei expoziții organizată de Legația României la Londra, cu ocazia vizitei ratate a regelui Carol al II lea acolo.....În vara lui 1938 a luat ființă teatrul „Muncă și Voie Bună“ sub obediența și finanțarea Ministerului Muncii și a directoratului Victor Ion Popa....In iarna, 1939 - 1940, când teatrul „Muncă și voie Bună“ era in plin avânt, am donat teatrului o serie de vreo 20 de proiecte de decor și schițe de costume din „Păcală“, „Cocoșul negru“ și altele, înrămate, pentru foaierea de repetiție al actorilor....In ianuarie 1940 mi s-a comandat o machetă a parcului de la Șosea cu pavilioanele unde cu o vară înainte fusese expoziția „Muncă și Voie Bună“, iar ca fundal de profilare al machetei, pe un fond de catifea gri, siluete de fotomontaj, subliniate de un contur de fier forjat.... Această lucrare reprezenta standul Romaniei la expoziția „Dopo lavoro“ de la Milano,in 1930, Adrian Maniu secretar literar la Radiodifuziune îmi propune: „Cum mi-aduci două,trei conferințe a câte opt pagini bătute la masină, despre decorul teatral și propuneri de teatru în aer liber, cum ai pe loc o mie cinci sute de lei de bucată“ A treia zi i-am și dus două despre decorul teatral.....“

Victor Ion Popa

...într-un sfârșit de stagiune, am montat cu decoruri și costume, „Fata ursului“, piesă de medicul poet Vasile Voiculescu. Ca la atâtea alte piese și la aceasta a trebuit să execut trei rânduri de proiecte de decor, unul după viziunea regizorului, altul după a autorului și ultimul după viziunea mea, care a fost cea mai bună. Era o piesă cu un subiect foarte frumos, inspirat din întinericul superstițiilor noastre de la țară, însă construită pe un eșafod de teatru antic, cu un conținut de înaltă ținută literară, din care cauză nu a prins.....

Prin 1931, Opera Română îmi comandă să-i execut decorul pentru baletul „Tricornul“ după macheta lui Picasso, execuție obligatorie numai în spritz-aparat, fără să fie atins de pensulă. Rohrhofer, pictorul executant al operei, refuzase pentru că numai lucrase în tehnica asta. Am pictat decorul într-o noapte (trei sute de metrii patrati), împreună cu un ajutor și un salahor. A fost o pictură interesantă ca armonie de culoare și amuzantă ca fundal de decor....

Profesorul Dimitrie Gusti primise responsabilitatea Pavilionului Românesc de la Expoziția Internațională de la Paris în vara lui 1937...locul central al pavilionului a fost rezervat expunerii tematice a Fundațiilor Regale...Printre alte lucrări era și o friză care trebuia să fie o pictură pe mătase de 36 m lungime pe 50 m înaltime....

Lucrarea s-a executat pe dușumea, ca un decor pictat cu spritz-aparat pe mătase naturală albă cu anilină ca să fie transparentă; în spatele mătăsii circulau lumini indicative...Toată lucrarea a durat vreo 60 de zile. Cum am terminat, mi s-a cerut să execut vreo 25 de machete și diorame ale gospodăriei Muzeului Satului și să conduc executarea întregii machete a acestui muzeu. O astfel de lucrare se făcea pentru prima oară la noi în țară, în factura aceasta de dioramă, cu perspectivă teatrală (infinită)...Machetele și dioramele erau concepute pentru Pavilionul gospodăriilor rurale de la Port-Maillot din Paris.....

Un bun scenograf - vorbesc la modul ideal - nu este de ajuns să fie un pictor de mare talent în pictură și cu un trecut de activitate și manifestare, nu este de ajuns să fie un colorist de temperament și rafinat, trebuie ca și el să fie înzestrat cu însușiri în toate celelalte domenii ale corolarului calității de regizor și pe deasupra să aibă o fantezie bogată pentru că el transpune opera dramatică vizual; scenografului i se cer cunoștințe și experiența de arhitect, proiectant universal, cu o cultură istorică a Artei Decorative exersată ca experimentator. Trebuie să aibă simțul puternic dezvoltat al utilizării spațiului scenic de așa manieră încât să fie un jongleur al celor trei dimensiuni:

„Tromp l'oeil“ este în scenă un element de seamă al ficțiunii teatrale.

Să fii un realizator de Modă, cunoscător al istoriei costumului pe care cu fantezie bogată să-l interpretezi, făcându-l potrivit cu ambianța generală, desenând cu el caracterul personajelor piesei ținând seama și de temperamentul actorului.

Să fii pregătit în orice moment să pui mâna pe bidinea să calci pe decor arătând executanților factura în care vrei să ți se picteze decorul.

După ce și-a creat pentru fiecare decor o schiță vagă, stă de vorbă cu regizorul...

Cu optica astfel îmbogățită de un orizont mai vast dar în același timp și mai îngădit, își elaborează planul de plantație al decorului. Împărțirea planului orizontal al scenei pe care își va ridica decorul

Intr-o machetă de decor sunt cuprinse o mulțime de elemente care trebuiesc dezvoltate în detaliu -mobiliar, lustre, covoare, recuzite, tablouri, costumele personajelor etc. Toate acestea trebuiesc studiate și comandate atelierelor respective după care competența scenografului ar înceta trecând totul în seama regizorului tehnic. Scenografului îi revine datoria de a primi decorul în scenă și a stabili lumina, de a controla cum sunt îmbrăcați actorii..toate acestea continuă până la premieră....

